

Alexandru ȚICLEA

Adelina DUȚU

ACORDURILE COLECTIVE

– ÎNTRE DREPTUL MUNCII ȘI DREPTUL FUNCȚIEI PUBLICE –

Wolters Kluwer
Romania

BUCUREȘTI, 2022

CAPITOLUL I

DREPTUL MUNCII – DREPT COMUN

PENTRU ANSAMBLUL RAPORTURILOR DE MUNCĂ

1. Munca, importanța și semnificațiile sale

Dreptul muncii este indisolubil legat de termenul *muncă*, termen ce semnifică „desfășurarea unei activități fizice sau intelectuale îndreptată spre un anumit scop prin care omul modifică și adaptează lucrurile din natură pentru satisfacerea trebuințelor sale”. El mai semnifică și „efort de a realiza ceva; strădanie, ocupație, îndeletnicire”¹.

Încă de la apariția sa, *homo faber* (omul creator) datorează dezvoltarea sa muncii; cu ajutorul acesteia el transformă natura, o supune nevoilor sale.

Filozoful german *Karl Marx* (1818-1883) arată că „munca este în primul rând un proces între om și natură, proces în care omul mijlocește, reglementează și controlează prin acțiunea sa proprie schimbul de materii dintre el și natură. Acționând asupra naturii exterioare și modificând-o, el modifică în același timp propria sa natură”². Ideea o regăsim în *Compendiul Bisericii Catolice din anul 2004*, conform căruia „munca reprezintă o dimensiune fundamentală a existenței umane prin participarea nu doar la realizarea unui rezultat al ei, a unei opere de valoare, dar și a unei izbăviri și mântuirii... Munca este o expresie esențială a persoanei, un ***actus personae***. Orice formă de materialism și de economism care încearcă să reducă lucrătorul la un simplu instrument de producție, la o simplă forță de muncă, la o valoare exclusiv materială, sfârșește prin a denatura iremediabil esența

---

¹ *Dicționarul Explicativ al Limbii Române* (DEX), Ed. Universul Enciclopedic, 2016, p. 752.

² *Karl Marx, Capitalul*, vol. I, ediția a IV-a, Ed. Politică, București, p. 207.

muncii, privând-o de finalitatea sa, cea mai nobilă și cea mai profundă uman”.³

Este un adevăr, confirmat de mii și mii de ani, că prin muncă omul transformă nu numai natura, dar se transformă pe sine, se realizează, se emancipează, se modernizează și se înalță.

Se mai impune o precizare: conform *Declarației Organizației Internaționale a Muncii de la Philadelphia din anul 1994, munca fiind o expresie a personalității umane, nu poate fi tratată ca o marfă*. Ideea a fost reafirmată, cu prilejul aniversării a 100 de ani de existență a Organizației. Nici nu s-ar putea concepe altfel, de vreme ce orice marfă este un produs al muncii omului (DEX, p. 683). În plus, munca (omului) nu se poate păstra, înmagazina ca orice bun sau produs (alimente, îmbrăcăminte, medicamente, alte bunuri etc). Surplusul de muncă nu se poate păstra de azi pe mâine; cea neîntrebuințată într-o zi este pierdută.⁴

Totodată, trebuie menționat că munca nefiind o marfă nu este supusă reglementărilor referitoare la taxa pe valoare adăugată,⁵ iar relația contractuală dintre angajați și angajatori nu este supusă prevederilor Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic, ca și altor dispoziții legale.⁶

³ Alexandru Țiclea, *Tratat de dreptul muncii*. Legislație, Doctrină. Jurisprudență, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 7.

⁴ G. Tașcă, *Politica socială a României*, București, 1940, p. 181-182.

⁵ Art. 269 alin. (2) din Codul fiscal – Legea nr. 227/2015 prevede că activitățile economice supuse taxei pe valoarea adăugată „cuprind activitățile producătorilor, comercianților sau prestatorilor de servicii, inclusiv activitățile extractive, agricole și activitățile profesiilor liberale sau asimilate acestora. De asemenea, constituie activitate economică exploatarea bunurilor corporale sau incorporabile în scopul obținerii de venituri cu caracter de continuitate”.

Sunt cuprinse în sfera de aplicare a taxei pe valoare adăugată *livrarea de bunuri* (art. 270 din Codul fiscal), precum și *prestările de serviciu* (art. 271).

⁶ Ion Traian Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii* – ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 13.

Prin urmare, munca este indisolubil legată de om, este încorporată în el, în structura lui. Cele două entități nu pot fi concepute separat.

În acest context, ajungem la sintagma *forța de muncă*, care în economia clasică reprezintă unul din cei trei factori ai producției, alături de capital și de resursele materiale⁷. Forța de muncă exprimă aptitudinile și eforturile depuse de om, inclusiv orice activitate efectuată de un agent uman în cadrul producției de bunuri și al prestărilor de servicii etc. Ea este un *capital uman*.

Forța de muncă a unei țări include atât angajații (salariați și funcționari public etc), pe cei care prestează munci independente, dar și celelalte persoane apte de muncă, care nu sunt angajate în diverse activități.

2. Specificul dreptului muncii

2.1. Preliminarii

Așa cum îi este însăși denumirea, munca reprezintă esența dreptului muncii. Totuși, acest drept nu guvernează ansamblul situațiilor de muncă, ci privește, în esență, doar situația juridică a salariaților, parte a contractelor individuale de muncă – lucrători subordonați și, desigur, remunerați. Obiectul său, așadar, constă în munca subordonată, adică cea care se exercită sub autoritatea și puterea altuia, a unui angajator. Prezența acestei inegalități explică esența materiei.

Din această perspectivă, dreptul muncii este un drept de putere, asemănător dreptului public. Este motivul pentru care a fost asimilat unei ramuri a dreptului public în sistemul de drept anglo-saxon⁸, în special în *Statele Unite ale Americii*. Dintr-o altă perspectivă, el a fost și este prezentat

---

⁷ *Enciclopedia Universală Britanică*, Ed. Litera, 2010, p. 124.

⁸ Gilles Auzero, Dirk Baugaedd, Emmanuel Dockès, *Droit du travail*, 2022, 35e édition, Dalloz, p. 12.

în mod frecvent ca un drept de protecție a părții mai slabe a raportului individual de muncă, adică a angajaților.⁹

2.2. Raporturile juridice de muncă – obiect al dreptului muncii

Relațiile sociale, care iau naștere în procesul muncii, reglementate de normele dreptului, devin raporturi juridice de muncă. Ele sunt individuale, dar și colective¹⁰.

Raporturile juridice individuale au fost definite *ca acele relații sociale reglementate de lege, ce iau naștere între o persoană fizică, pe de o parte, și, ca regulă, o persoană juridică (societate de orice tip, regie autonomă, autoritate sau instituție publică, altă categorie de unități etc.), pe de altă parte, ca urmare a prestării unei anumite munci de către prima persoană în folosul celei de a doua, care, la rândul ei, se obligă să o remunereze și să creeze condițiile necesare prestării acestei munci*¹¹.

Potrivit *Curții de Justiție a Uniunii Europene*, principala caracteristică a relațiilor de muncă o constituie faptul că „o persoană îndeplinește, într-o anumită perioadă, pentru o altă persoană și sub îndrumarea acesteia, prestații în schimbul cărora primește o remunerație”¹².

---

⁹ Florence Canutt, *L'ordre public en droit du travail*. Ed. L.G.D.J. 2007, p. 27.

¹⁰ Privind noțiunea și trăsăturile caracteristice al raportului juridic de muncă, a se vedea și Dan Țop, *Tratat de dreptul muncii. Doctrină și jurisprudență*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 10-12.

¹¹ A se vedea, în acest sens: Alexandru Țiclea, *Tratat de dreptul muncii. Legislație. Doctrină. Jurisprudență*, Ediția a 10-a, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 20 și urm; Ion Traian Ștefănescu, *Tratat ...*, p. 14.

¹² Hotărârea din 4 iunie 2009 în cauzele C-22/08, *apud* Ovidiu Ținca, *Observații privind contractul individual de muncă*, în „Revista română de dreptul muncii”, nr. 5/2009, p. 37-38.